

Veress
Miklós

CSINGILINGI

A tanévnyitó értekezleten természetesen az igazgató emelkedett fel elsőnek a székről, valamint szólásra. Ez csekély három órai megpróbáltatást jelentett a tanároknak, akik viszont a nyári vakáció örömei után elég pihentek voltak ahhoz, hogy ennyit elviseljenek azoknak érdekében, akiknek nevelését, valamint oktatását az efféle értekezleti duma hivatott elősegíteni, javítani, jobbitani, fejleszteni, előtérbe helyezni, megvilágítani, kihangsúlyozni, befolyásolni, megoldani, áttárgyalni, sokoldalúsítani, egyszerűsíteni, nagyvonalúsítani, előkészíteni, egyezőval vizsgálat tárgyává tenni.

A tanévnyitó megszokott vendége volt, bár az igazgató őket nem üdvözölte: dr. Unalom és dr. Mellébeszélés. E két vendég hallgatta a legnagyobb érdeklődéssel az igazgató szavait, aki hamarosan rátért arra — a második órában —, hogy nem szabad szó nélkül elmenni... A bejelentést hosszú felsorolás követte arról, hogy micsoda könnyű erkölcsök kerítették hatalmukba a tanulóifjúságot, akik feltétlenül ki kell rángatni ebből a fertőből.

S itt, s ekkor emelte föl ujját az igazgató jelentőségteljesen a kiskunmagyarszinti tanári szobában, miközben arcára rátelepedett a rég látott mosoly: Kartársak, éppen ezért, jelentős újítást szándékozunk intézményünkben bevezetni, sőt foglalkoztatni. Az ifjúság szocialista nevelésében ennek a lépésnek rendkívül nagy jelentősége lesz.

A hatásszünet alatt természetesen mindenki másra gondolt. Bugyborék Elek, a matematikus hozzávetőleges számításokat végzett arra vonatkozólag, hogy hány éves javaslatok születnek mindjárt újjá, Pincilly Edmőrné, a nyelvtanáró ábrándozva gondolt egy új nyelvi laboratóriumra, hogy mikor működne is, Izmandy Géza, tornatanár azt latolgatta magában, hogy időszerű lenne a tornatermet rendezőhöz, hiszen a mennyezet tartó gerendák már annyira sűrűek, hogy a kosárlabdacsapat az itt végzet edzések után egyszerűen képtelen idegenben játszani, mert ott is kicselezik az oszlopokat.

Kénes Frigyes, a kémikus, dühösen nézte a plafont. Az lenne az igazi újítás — gondolta magában —, ha végre külön szertárat kapnának, mert akkor nem fordulna elő, hogy mikor oxigént akarnak fejleszteni, tarajos gótéek fickándoznak az edényekben.

Eppen ezért a meglepetés erejével hatott, amikor az igazgató egészen másról kezdett szónokolni. Illetve: tulajdonképpen nem is hatott a meglepetés erejével. Mert hogyan is léphetnének előre — komorult el az igazgató — az ifjúság nevelése területén, sőt viszonylatában, sőt perspektívájában, ha módszereink ósdiak, özönvíz előttiék, elcsépelelték, ha elrepült fölöttük az idő vasfoga. Ha megvonjuk — hangsúlyozta az igazgató — az utóbbi időben végzett tendencia mérlegét, azzal a döntő megállapítással élhetünk, hogy illemhely-felügyeleti rendszerünk pozitív vonásai nem érvényesülnek megfelelően ifjúságunk tevékenysége lépéseinek egészére.

A szóhalmazból végül is a legtöbb tanárnak sikerült kibányászni a lényegét: az ifjúság züllésének megakadályozására a tanterület új szisztéma szerint fog ügyelni az illemhelyeken. ~~Fel-~~ nem a nevek ZUV sorrendjében osztják be az ügyleteket, hanem úgy, hogy a névsorban lóugrásban haladnak. S mivel az újításnak természetesen levonandó tanulságai is lesznek, az igazgatóság úgy határozott, hogy jelentkezés alapján dönti el: ki lesz az a szerencsés, aki naponta figyeli az új rendszer érvényesülését, beosztja a tanárokat, és a tanulságokat év végére néhány száz oldalas tanulmányban rögzíti. A tanulmányt

természetesen leközlik majd a legfontosabb oktatási és nevelési folyóiratok, de nem marad el az iskola anyagi hálája sem.

A dermedt csönd után a kartársak körülnéztek, hogy kinek a keze emelkedik magasba. Egy, csak egy kéz látszott, de az láthatóan az első volt, villámgyorsan csapott le a pozícióra. Strébli Kenéz volt, aki az elmúlt években nem egyszer nyert pályázatot az ifjúság nevelése érdekében írt fontos munkáival. Különösen nagy feltűnést keltett az a dolgozata, amelynek címe ez volt: Muskáti vagy legyezőpálma, avagy milyen hatással van az osztály virágainak kiválasztása tanulóink világnézeti nevelése felé. Strébli Kenéz egyébként is példamutató tanár volt, minden órájáról tizenkét oldalas összefoglalót készített, nem is szólva arról a jó szolgálati ténykedésről, amelyet igazgatója méltányolt legjobban. Strébli Kenéz osztálya valóságos mintaképe volt az ifjúság nevelésének: a kapitalista virágokat száműzve a legegyszerűbb muskátlival, parasztszályával és búzavirággal ékesítette a termet. (Mindez persze nem gátolta abban, hogy otthon kaktuszokat tartsanak.) Komolyan vette a tanulók egyéniségének formálását is, mind-egyik nebulónak külön dossziéja volt íróasztalában, s ebbe mindennap becsúsztatott egy kis piros, zöld vagy lila korongot, aszerint, hogy az illető milyen viselkedést tanúsított Strébli tanár úr szavatai iránt. Akkor is becsúsztatott egy fehér korongot, ha a tanuló egyáltalán nem viselkedett. Mindezen feljegyzések és koronggyűjtések alapján év végén terjedelmes beszámoltót készített, sőt, meg is jelentetett három cikket különböző neveléstudományi folyóiratokban a korongos módszer üdvöztető hatásáról.

Strébli tanár úr azzal is kitűnt a többiek közül, hogy merészen kísérletezett. Már akkor bevezette a televíziós oktatást — lépést tartva a kor rohamos fejlődésével —, amikor az iskolában még egyáltalán nem volt televízió. Rávette a politéchnika vezetőjét, hogy egy megszólalásig hű televíziót csináljanak, azaz, csak annak ládáját. Az üveg közönséges ablaküveg volt, azon át lehetett látni Strébli tanár úr arcát, míg magyarázatát magnetofonról erősítő közvetítették az ámuló ifjúságnak. Közben a diadalmas újtónak nem volt más teendője, mint hogy száját a szövegnek megfelelően mozgassa.

Később rájött arra, hogy e módszernek vannak hibái is (Problémák és nehézségek az ifjúság kerettelevíziós oktatásában címmel publikálta ezt az írását), és azontúl a diákok legnagyobb bánatára a televíziós dobozban csak Strébli tanár úr arcaképet láthatták, ő maga hátulról figyelte az osztályt, hogy kinek fülrengései mit árulnak el. Ebben az időben sok pozitív tapasztalatot szerzett, mert míg a televízió mögött guggolva látogott, nem tudta megfigyelni a fülmozgást. Az új módszernek volt köszönhető az is, hogy a tanulmányi eredmények rohamosan javultak.

Strébli tanár úr volt tehát, aki villámgyorsan felnyújtotta kezét, s ezt az igazgató elégedett mosollyal vette tudomásul. Nem is bízhatták lelkiismeretesebb emberre a felügyeletet és a tanulságok összegezését szögezte le az igazgató hangja. Emellett szól az is, hogy az új felügyeleti rendszer — nem hiszem, hogy titkot árulnék el — kettőnk közös ötlete volt, s ennek alapján Strébli kolléga már fel is készült a tanévre.

A sokat emlegetett, híres-nevezetes — egyébként közép-
magas, középkorú férfi, aki közép-

választotta el a haját — tanár emelkedett mosolyogva szólásra. Az emelkedés annál is inkább észlelhető volt, mert Strébli lelkes magyarázata közben hol lábujjhegyre állt, hol visszasüllyedt, ahogy beszéde is hullámzott. — Teljes szívemből-lelkemből köszönöm kartársak a belém helyezett bizalmat — ágaskodott fel —, köszönöm, hogy engem találtak erre érdemesnek. A bizonyult helyzetre való tekintettel, kérem a kollégákat, hogy legyenek segítségemre a tanulságok levonásában.

— Valamennyien tudjuk, hogy komputervásárlásra nincsen pénzünk — viccelődött —, éppen ezért, hehehe, megteszi ez a kis fadoboz is, amelyet politéchnikai műhelyünkkel készítettünk az elmúlt tanévben. (Felmutatta a zöld, piros és lila csíkokkal tarkított skatulyát.) Kérem Önöket, szíveskedjenek minden szünet végén bedobni egy kis papírcetlit ebbe arról, hogy mit észleltek a szünetben az ifjúság viselkedésében. Három gépelt oldalnál, ha lehet, ne legyen több a feljegyzés, mert akkor nem tudom összesíteni. Arra természetesen kérem a kollégákat, hogy abban az esetben is jegyezzék fel észrevételeiket, ha nincsenek észrevételeik, azaz indokolják meg, hogy miért nem lehetett negatív vagy pozitív vonásokat észlelni tanulóifjúságunk szünetbeni magatartásában.

A tantesület tagjai észre se vették, hogy közben besteledett, majd megvirradt. Csak akkor figyelték fel, mikor Strébli magyarázata végére ért, s az igazgató megköszönve a tüzetes tájékoztatást, hirtelen homlokára csapott: — Majdnem elfeledtem drága kartársak, hogy egy egész éjszakai töprengés után rájöttem: mi legyen a megfelelő cím ehhez a fontos feladathoz, amit Strébli kolléga vállalt magára. Felügyeletvezetőfőfelügyelő...!

Talán be is fejeződött volna az értekezlet, lévén, hogy az ifjúság nevelésének legfontosabb kérdésében dűlőre jutottak, amikor a minden lében kanál, fiatal és természetesen zöldfüld Lázonghi Balázs félénken fölvetette, hogy nem akar senkit sem megsérteni, de szerinte — aki marxista töredésnek tartja magát — a főfelügyelői elnevezés bizonyos kapitalista csökevényhangulatoktól nem mentes, helyesebb volna az ügyeletfőfelelős kifejezés. Vad vita kezdődött, amelyben természetesen a magyar irodalom és nyelv tanárai vitték a hangot, de végül mind a harminc tanár tisztezőleg lemondott. A vitát — csingilingi — erőteljes csengőhang szakította félbe.

— Mi ez? — kiáltott fel az igazgató — ki meri zavarni a tanév-előkészítő értekezletet? Azonnal üzenjenek a pedellusnak! Strébli felkapta a telefont, és belekiabált: — Schulhoffer bácsi azonnal jöjjön a tanáriba. Aztán csönd ülepedett a teremre, míg a csoszogó lábak zaja odaért az ajtóig. Schulhoffer bácsi hetvenkét évének minden szomorúságával kukucskált be az ajtón: Elnézést kérek, igazgató úr, de csöngetni kellett, mert szeptember elseje van, oszt kezdődik a tanév.

— Hm — komorodott el az igazgató —, ez is egy érv, de nem elég ahhoz, hogy ilyen komolytalanságokkal zavarják értekezletünket. Schulhoffer bácsi, tessék kikapcsolni a csengőket, komoly döntésre készülünk az ifjúság nevelésének kérdésében.

Értem én kérem — szomorodott el még jobban Schulhoffer bácsi — de mi legyen a diákokkal? Itt állnak reggel óta az udvaron. Fiúk, lányok vegyesen. Mi lesz ebből kérem!

— Egyelőre küldje haza őket — hangzott a szigorú utasítás —. Mi pedig kollégák, állapodjunk meg abban, hogy az új titulus ügyeletfőfelelősfőfelügyelő lesz. És most térjünk át a második napirendre. Tárnya: a tanuló ifjúság nevelésének főbb problémái a pedagógiai forradalom tükrében...

Chiovini Ferenc

Lovak a viharban

P. Szőke
Mária

KOTTÁBÓL?

Ha valaki baromfifarmot akar berendezni a háztájiban, vagy ültet 15–20 barackfacsemetét, biztosan szakkönyvet vesz. Hogy pénze, fáradsága kárba ne vesszenek, S ha bármily kevéske is az ideje, ha máskor nem, hát a lámpa fénykörében esténként forgatja.

Ha valakinek gyereke születik, hazaviszi a klinikáról, a kórházból, eteti, pelenkázza, s ahogy cseperedik, megmagyarázza, hogy ezt szabad, azt nem, és időnként a nyaka köré csördít. Aztán nő, nőddögél a gyerek, s jóformán a pedagógus formája csak tervszerűen-szakszerűen. Már amennyire a nagy létszámú osztályokkal küszködő tanítóknak, tanároknak ideje, energiája ezt engedi.

Csak hát: a fáról azonnal láthatjuk, hogy szakszerűen nyesték-e? A kis emberke hibáit viszont hogyan nyesegetjük? Legyünk őszinték, ahogy eszünkbe jut, Gondolomra. És ugyan hány-szor nem figyelünk rá, hogy mikor nyestünk le „termő ágat” egy-egy megfontolatlan büntetéssel, következtetlenségünkkel, vagy éppen rossz példával. Rendszerint akkor tűnődünk el nevelésünk milyenségén, ha „ég a ház”, ha valami bai van a gyerekekkel. Olyankor eszünkbe jut, hogy jó lenne előkapni valami könyvet, afféle nevelési receptkönyvet, hogy „elszösz” művünket javítsuk.

Receptkönyv nincs. Nem is az a bai, hogy receptet nem kapunk — ugyan, hogy is kaphatnánk minden alkalomra receptet, hiszen a gyerekeknek korosztályon belül is legfeljebb ha a cipőmérete hasonlít. De szakirodalmat, eligazító tanácsokat, azt jó lenne előkapni a könyvespolcra.

Nincs. Ez a való igazság: nem jutunk hozzá.

Hogy, hogyszem, ez mostoha területe a könyvkidadásnak. Ne szóljunk most arról, hogy nagyon sok témában csak külföldi szerzők műveit adjuk közre — nem hibaként mondjuk, hiszen kitűnő könyveket ismertünk így meg. De hogyan vélekedünk arról, hogy minden ismeretséget kihasználva sikerül csak megszerezni egy-egy újonnan megjelenő szakkönyvet? Mint az idén megjelent kitűnő könyvet: Mérei Ferenc—V. Binét Ágnes Gyermeklélektan című kitűnő munkáját. Legendák kerin-
genek róla. Igaz, maga a könyv is „kering”, mert tölem is kölcsönkérték már többen. Ezúton is elnézést kérek — nem adom senkinek! A Gondolat Kiadónál megjelent könyv ugyanis mind-össze 6 ezer példányban forog közlésen. Ki érti, miért csak ilyen kevés? Ennek a nagyszerű, közérthető és tudományos meg-
alapozottsággal bárhol a világon helytálló könyvnek minden szülő könyvespolcán ott kellene lennie. És nagyon sokan meg is vennék szívesen.

Csak hát számoljunk: a szegedi klinikán az idén eddig több mint 1900, a II. sz. kórházban pedig több mint 700 újszülött látta meg a napvilágot — tessék kiszámítani, jut-e az 6 nevelésükhöz például ebből a fontos segédeszközből? Azt sem sokan tudják, hogy az országos nőtanács gondozásában évek óta a Kossuth Könyvkiadónál megjelenik a Szülők Könyvtára sorozat. 2–3 forintért olyan közérdeklődésre számot tartó témákról írnak ezek a kis füzetek, mint: „A gyerek élete

a családban”, vagy: „Mit kell tudni a gyermekről?”, és: „Út az iskola felé”. Ezek csak a 3–6 éves korú gyermekről szóló könyvek címei, de ugyanígy említhetjük volna a nagyobbacska, vagy a kamaszgyereket nevelő szülők számára fontos témákat is. Ne keressék a könyvesboltokban, ezeket a könyveket a nőtanács terjesztette, hamar elfogyott, noha viszonylag magas, 20–20 ezer példányszámot adtak ki belőle. De emlegethetnénk régi példákat is, egy-egy kiadó könyvsorozataiban szerényen megbúvó, 2–3 ezer példányban létező nevelési könyveket vagy a neves gyermekorvosoktól megjelent fontos irodalmat. Az ember azt hinné, azért adnak ki ilyen könyveket is, hogy a feladataik közül kipi-pálhassák ezt a gondot.

Lehet, túlzottnak tartják sokan azt a véleményét, hogy égetően szükség van a gyermekek nevelését segítő könyvekre. „Mi se neveltünk kottából, mégis itt vagyunk!” — mondja az előző generáció. Igaz, hát itt vagyunk. Mi vagyunk a vert hadak, mert hisz kérdezzenek meg bárkit, veréssel nevelték és fenyegetéssel. De legalább ne mondják, hogy az, és csakis az használt. És ne kérdezzük, hogy mire akartak nevelni minket, amikor „jószágra” kényszerítettek bennünket ütlegekkel.

Mire akarjuk nevelni mi a gyerekeinket? Nagyon szépen fel tudjuk sorolni: munkaszerezőt, társait becsülő, nyílt szavú, igaz emberré. Csupa szép és jó tulajdonságot akarunk kialakítani, szeretnénk minden készségét kifejleszteni, tehetségét kibontakoztatni, harmonikus, boldog felnőtt-kort akarunk neki előkészíteni. Tele vagyunk jó szándékkal, amikor az új társadalom új emberét akarjuk belőle kifarangni. Hiszen minden szülő vágya, hogy saját magánál különb emberré nevelje gyerekeit, és tegyük hozzá: nem könnyű körülmények között tesszük mindezt. Hiszen a dolgozó házaspár keveset van gyerekeivel, s azt a kevés időt tobban, célszerűbben kellene felhasználni. Ne szóljunk most azokról (és sokan vannak), akik jószereint nem is tudják, hogy gyermekeiket hogyan nevelik az óvodában iskolában. Azokról a nyugtalan és aggodó szülőkről beszélünk, akik a környezet hatásait is szeretnék nevelésükkkel évensúlyozni, a jó hatást erősíteni, a rosszat ellensúlyozni. De a jó szándék nem elég: tudni kellene, hogy hogyan.

Lehet, hogy szélsőséges példa ez is, de senkinek sem jutna eszébe odaállni egy esztercspad mellé, nekifogni egy munkadarabnak, anélkül, hogy szakvizsgája lenne. Hiszen ön maga is elismerheti: nem ért hozzá. De ismerjük el végre, hogy több, sokkal több szakismeret kellene az „elő munkadarabok” gyermekeink formálásához. És hogy teljes-
sítjük a képet: nemcsak a magunk érdeke, de a társadalomé is azt kívánja, követeli, hogy ne legyen hibásan, vagy hiányosan nevelt a következő generáció. De éppen ezért biztos, hogy több és sok jó könyv, a szülők számára útmutató, segítő írás kellene ehhez.

Mert, nem megy ez kotta nélkül!